

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*
ADMINISTRATION AS THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF THE
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHONKAEN PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 1

ครองทิพย์ ดิลกโสภณ¹, ยุทธศาสตร์ กงเพชร²
Khrongthip Diloksophon¹, Yuttasart Kongpeth²
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Northeastern University^{1,2}
Email : krongtip.045@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t-test (Independent Sample) และการทดสอบด้วย F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ หลักความเสมอภาค รองลงมา คือ หลักการมุ่งฉันทามติ และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ หลักประสิทธิภาพ 2. การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษา; สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ABSTRACT

This study aimed to: 1) study the administration level using the principles of good governance of the school administrators, 2) compare the administration as the principles of good governance of the school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1, divided by gender, positions and working experiences. The samples included 338 school administrators and teachers under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 1. The instrument was the five-rating scaled questionnaires. The statistics for analyzing the data contained the mean, standard deviation, and the hypothesis testing by us the t-test (Independent sample) and the F-test.

The findings of the study found that: 1. The school administration as the principles of good governance of the school administrators in overall exposed in the much level. In each aspect, it showed the aspect with the most practice in equity principle, the latter were intending consensus principle and participation principle respectively, while the lowest principle was the aspect of efficiency principle. 2. The comparison of the administration as the principles of good governance of the school administrators under KhonKaen Primary Education Service Area Office 1, divided by gender the positions and work experiences in overall implied that school administrators and teachers with different positions and work experiences viewed towards the administration as the principles of good governance of school administrators indifferently.

Keywords : Administration as the principles of good governance; School administrators; Schools under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการบังคับใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญต่อการบริหารจัดการประเทศ โดยหลักธรรมาภิบาลได้ถูกกำหนดไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ อันเป็นการกำหนดให้รัฐพึงปฏิบัติเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีฉบับที่ 2, 2562)

ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โดยวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลคือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใส มีสำนึกรับผิดชอบ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแปลงแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยให้ยึดกรอบยุทธศาสตร์หลักที่ใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ จึงนำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2563)

การนำหลักธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาการบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า"ธรรมาภิบาล" มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล (วานิช ประเสริฐพร, 2563)

จากสภาพปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความ โปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นมา จากการเปรียบเทียบข้อมูลคะแนนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตั้งแต่ปี 2562-2563 พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต1 มีผลการวิเคราะห์ ข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาในหลายประเด็น ซึ่งจุดที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ เรื่องการเปิดเผยข้อมูลและการป้องกันการทุจริต ซึ่งต้องดำเนินการปรับปรุง และกำหนดมาตรการส่งเสริมเพื่อพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 (2563) ได้ระบุถึงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ได้คะแนนร้อยละ 77.68 อยู่ในระดับ B และเป็นลำดับที่ 185 จาก 225 เขตพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อศึกษาว่าสถานศึกษาได้ใช้หลักหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาหรือไม่อย่างไร และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อการบริหารสถานศึกษาที่ยั่งยืนสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 นำไปใช้พิจารณาปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานสถานศึกษา

3.2 สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

3.3 เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดประโยชน์ในองค์กรต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวนสถานศึกษา 154 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 142 คน และครูจำนวน 2,033 คน รวมทั้งสิ้น 2,175 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรคำนวณตามแนวคิดของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamae, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ แล้วคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรแต่ละชั้นภูมิแล้วสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครู จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตามขอบข่ายหลักธรรมาภิบาล 10 ด้าน คือ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักการกระจายอำนาจ 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักการตอบสนอง 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักความเสมอภาค 7) หลักการมุ่งอันตมคติ 8) หลักประสิทธิผล 9) หลักประสิทธิภาพ 10) หลักนิติธรรม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1967) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์

ในการเก็บข้อมูล 2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปเสนอกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแนะนำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ Google Form ด้วยตนเอง และ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามฉบับกระดาษให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่สามารถตอบผ่านระบบออนไลน์ได้ โดยกำหนดเวลาดำเนินการเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์ 3) ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่รับคืนทั้งในระบบออนไลน์ และฉบับกระดาษพร้อมทั้งติดตามแบบสอบถามจากที่ไม่ได้คืน โดยขยายเวลาอีก 5 วัน 4) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปเข้ากระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS - Statistical Package for the Social Science for Windows) เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้ 1) หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรายด้าน 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test (Independent Samples) และ f-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. หลักประสิทธิภาพ	3.95	0.63	มาก	10
2. หลักประสิทธิผล	4.04	0.58	มาก	8
3. หลักการตอบสนอง	3.98	0.55	มาก	9
4. หลักความรับผิดชอบ	4.07	0.76	มาก	7
5. หลักความโปร่งใส	4.11	0.70	มาก	4
6. หลักนิติธรรม	4.10	0.68	มาก	5
7. หลักความเสมอภาค	4.14	0.72	มาก	1
8. หลักการมีส่วนร่วม	4.11	0.71	มาก	3
9. หลักการกระจายอำนาจ	4.09	0.70	มาก	6
10. หลักการมุ่งฉันทามติ	4.13	0.64	มาก	2
โดยรวม	4.07	0.61	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือหลักความเสมอภาค ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ หลักการมุ่งฉันทามติ ($\bar{X}=4.13$, S.D.= 0.64) และ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.11$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.95$, S.D.= 0.63)

5.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

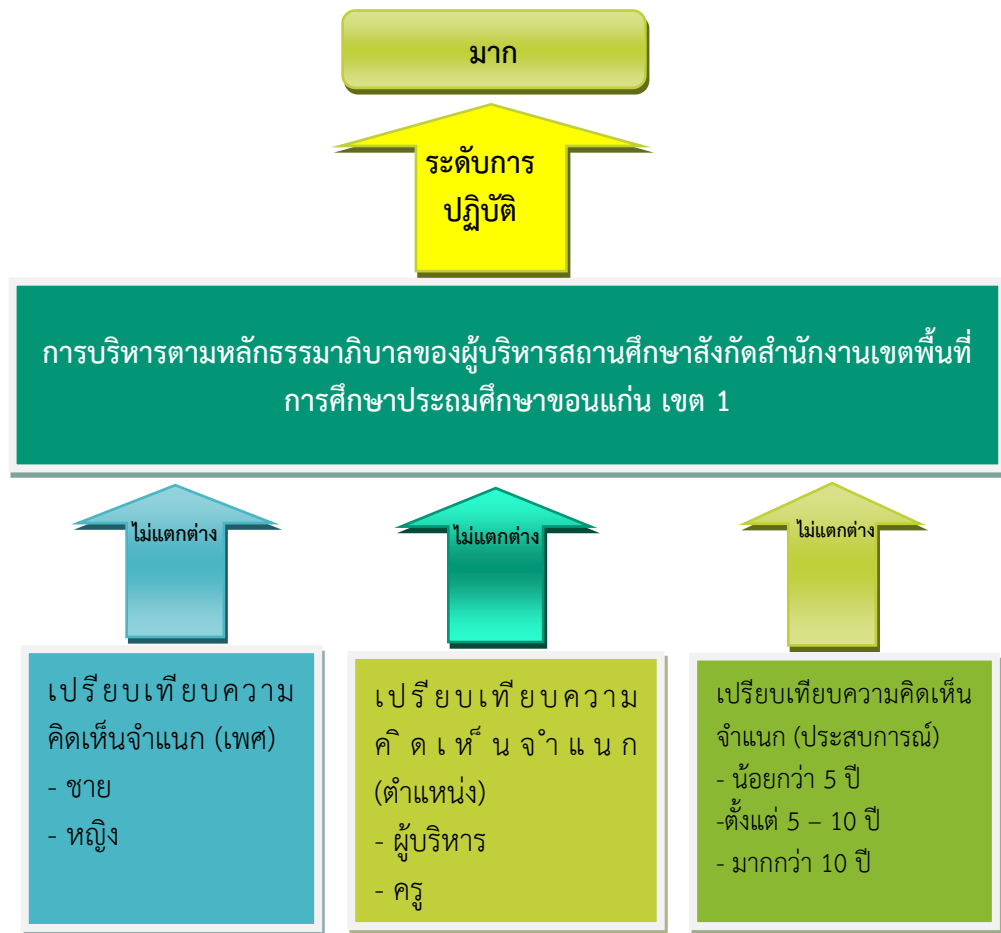
6.1 จากการศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือหลักความเสมอภาค รองลงมา คือ หลักการมุ่งฉันทามติ และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการยึดหลักความเป็นธรรมในการบริหารงานโดยไม่มีการแบ่งแยกฝ่ายงาน เพศ อายุ หรือตำแหน่ง อีกทั้งยังมีการให้การรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพของครูและบุคลากรและปฏิบัติด้วยความเสมอภาค หรือทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการนำเทคนิคหรือเครื่องมือมาใช้ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม มีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้อง รวดเร็ว ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาส์ ประทุมวงศ์ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวม

และรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วราภรณ์ อำไพ (2561) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตต์พิชชา จรียา (2563) ผลการวิจัย พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 หลัก ในขณะที่เดียวกันจากผลการศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือ ITA (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่อยู่ในระดับ B ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเก็บข้อมูลมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จึงอาจจะได้ข้อมูลบางส่วนที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง

6.2 จากการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน ก็มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน การที่นำหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มาดำเนินการบริหารสถานศึกษา เพศตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานจึงยังไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาแตกต่างกันได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร เกตุถนอม (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดแพร่ พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์แผนพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ เสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคนิคหรือเครื่องมือมาใช้ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านหลักประสิทธิภาพในการบริหารภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

9. บรรณานุกรม

- จิตต์พิชชา จริยา. (2563). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2559). การปฏิรูปประเทศไทยด้านการต่อต้านการทุจริตและการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัตพร เกตุถนอมและคณะ. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดแพร่. วารสารมหาจุฬานาครธรรม. 9(16). 1-2.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีฉบับที่ 2. (2562, 26 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 (ตอนที่ 56).
- ภูวินทร์ รักษ์พงศ์. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรารณณ์ อำไพ. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยา เขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาตี ประทุมวงศ์. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2563). รายงานผลการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. ขอนแก่น : สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.